

Загальна характеристика лісів у Світі та в Україні

Ліси займають близько третини поверхні земної кулі. Деревина є універсальною сировиною, з якої може бути виготовлено більш ніж 15-20 тис. різноманітних виробів. Відомо також **гідрокліматичне, ґрунто- та пожезахисне значення лісу. Крім того, дуже важливими є санітарно-гігієнічна, бальнеологічна та рекреаційна функції лісів.** Лісам притаманний *найвищий рівень утворення біомаси - сьогодні вони створюють близько 92 % біомаси суші. Ліси цінні ще й тим, що є відновними ресурсами і виробляють приблизно дві третини органічної речовини, яка створюється на Землі.*

Лісовими ресурсами є деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, що використовуються для задоволення потреб населення і виробництва та відтворюються у процесі формування лісових природних комплексів. До лісових ресурсів також належать корисні властивості лісів (здатність зменшувати негативні наслідки природних явищ, захищати ґрунти від ерозії, запобігати забрудненню навколишнього природного середовища та очищати його, сприяти регулюванню стоку води, оздоровленню населення та його естетичному вихованню тощо), що використовуються для задоволення суспільних потреб.

ЛІСОВІ РЕСУРСИ

Сировинні ресурси деревного походження
(деревина, деревна зелень, кора)

Ресурси недеревного походження
(гриби, ягоди, плоди, горіхи, лікарські ресурси, кормові і технічні ресурси, ресурси недеревної рослинності тощо)

Ресурси тваринного походження
(лісова фауна, яйця, мед, роги диких копитних тощо)

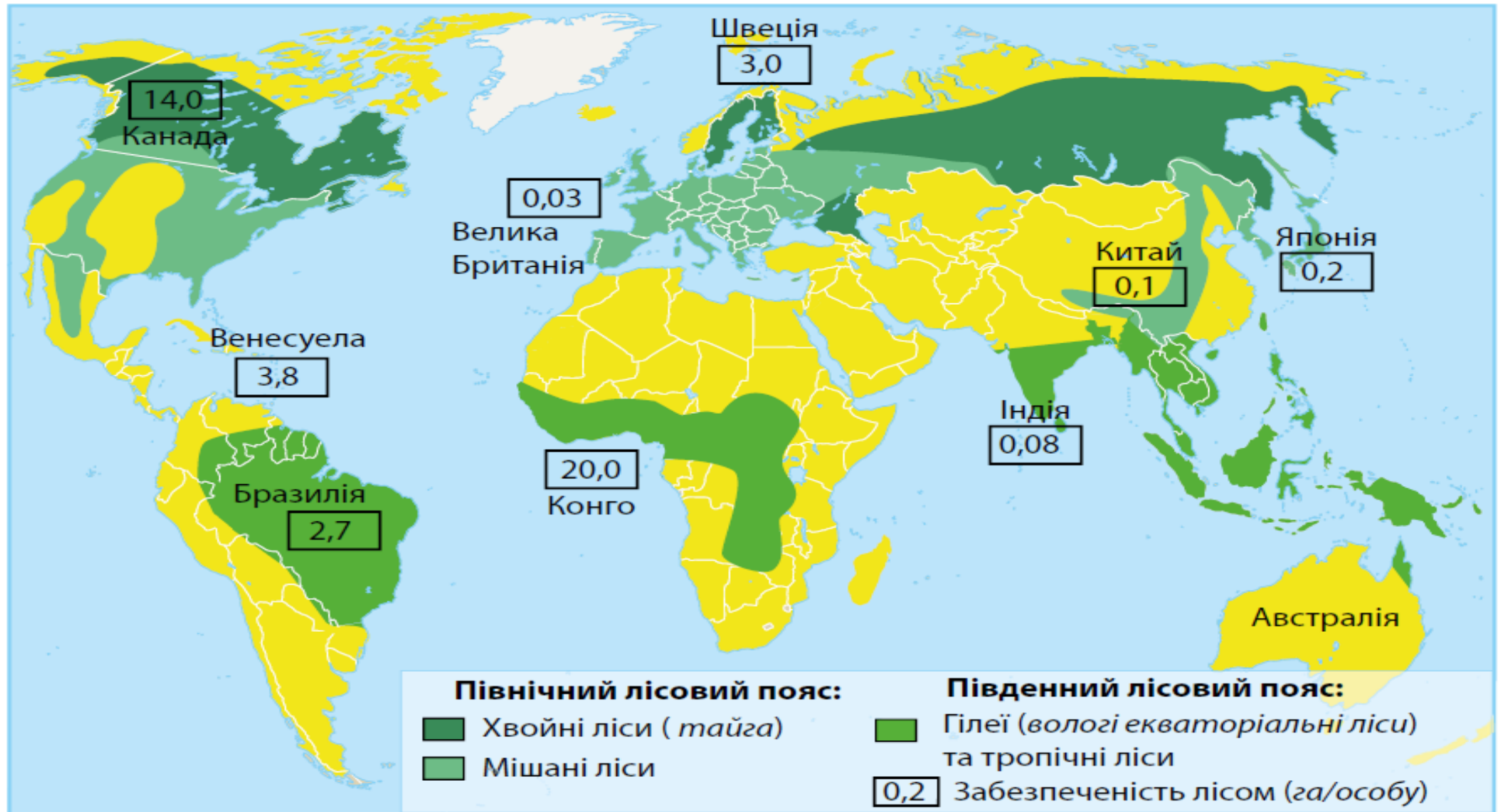
Багатоаспектні корисні функції лісу та його позитивний вплив на природне середовище
(відпочинок у лісі, затримання вологи тощо)

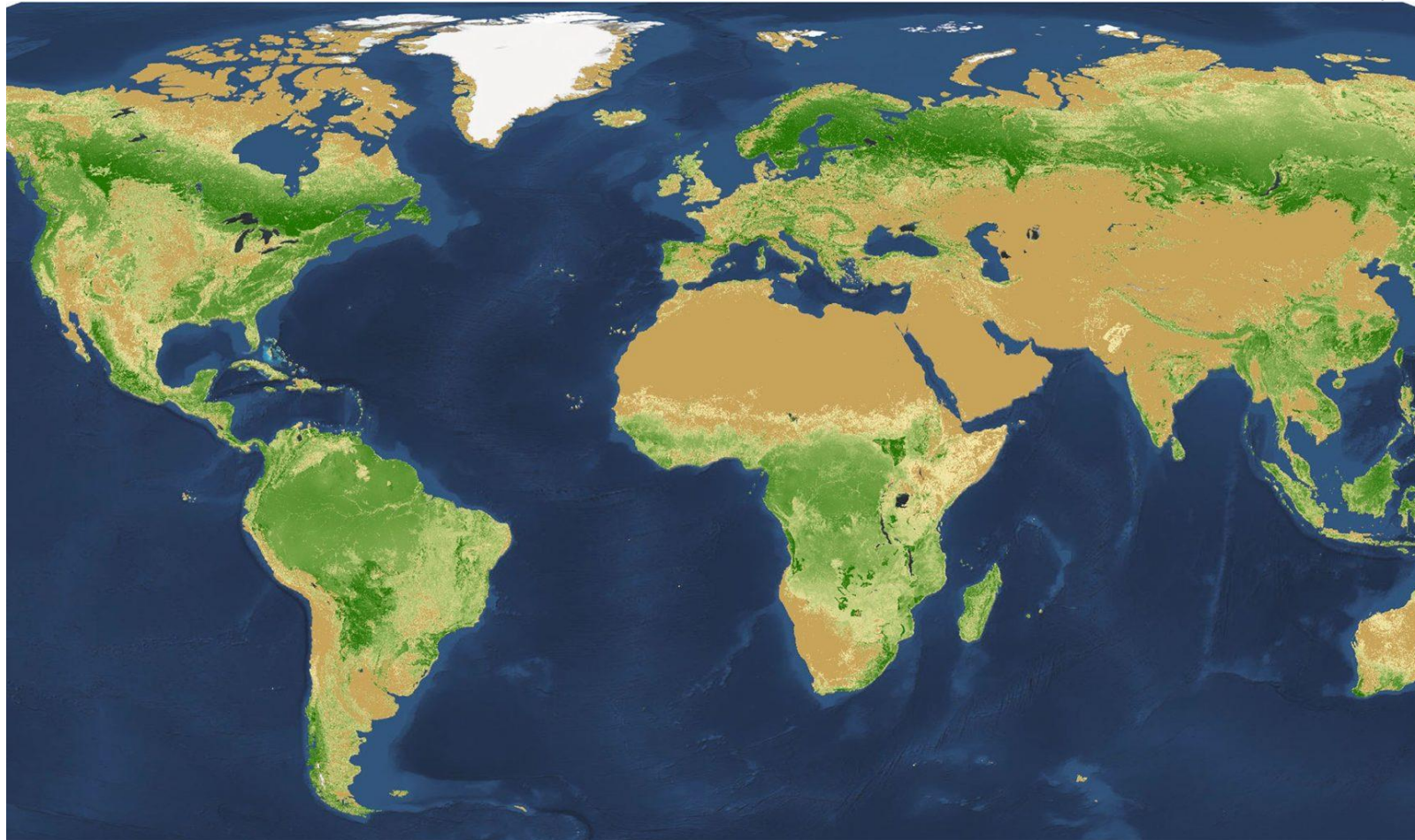
Лісові ресурси світу

- ▶ Лісові ресурси світу налічують близько 4 млрд га, а промислові запаси деревини становлять до 50 млрд м³. Більша частина лісів сконцентрована у двох лісових поясах - північному, з переважанням хвойних порід (пролягає через Канаду, США, Скандинавію і Росію), та південному, з листяними породами дерев (території Центральної та Південної Америки, екваторіальної Африки, Південної та Південно-Східної Азії). Ліси вкривають близько 38 % європейської території, а приблизно 80 % європейських лісових ресурсів знаходиться в Росії. Найбільші площі лісів збереглися в Азії та Південній Америці, найменші - в Австралії та Європі. Оскільки розміри континентів неоднакові, важливо враховувати їхню лісистість, тобто відношення лісовкритої площі до загальної площі. За цим показником перше місце у світі посідає Південна Америка. За таким показником, як запаси деревини, виділяють країни Азії, Південної й Північної Америки - Канаду, Бразилію, Росію і США. Майже відсутні ліси у Бахреїні, Катарі, Лівії та ін.

ОСНОВНІ ЛІСОВІ ПОЯСИ СВІТУ.

Лісами вкрито майже $\frac{1}{3}$ поверхні Землі. Їхня площа становить 4,1 млрд га, що відповідає середній лісистості 30,5 %. Цінність лісів полягає в тому, що вони є відновлювальними ресурсами й виробляють майже дві третини органічної речовини планети.

Рослинні ресурси

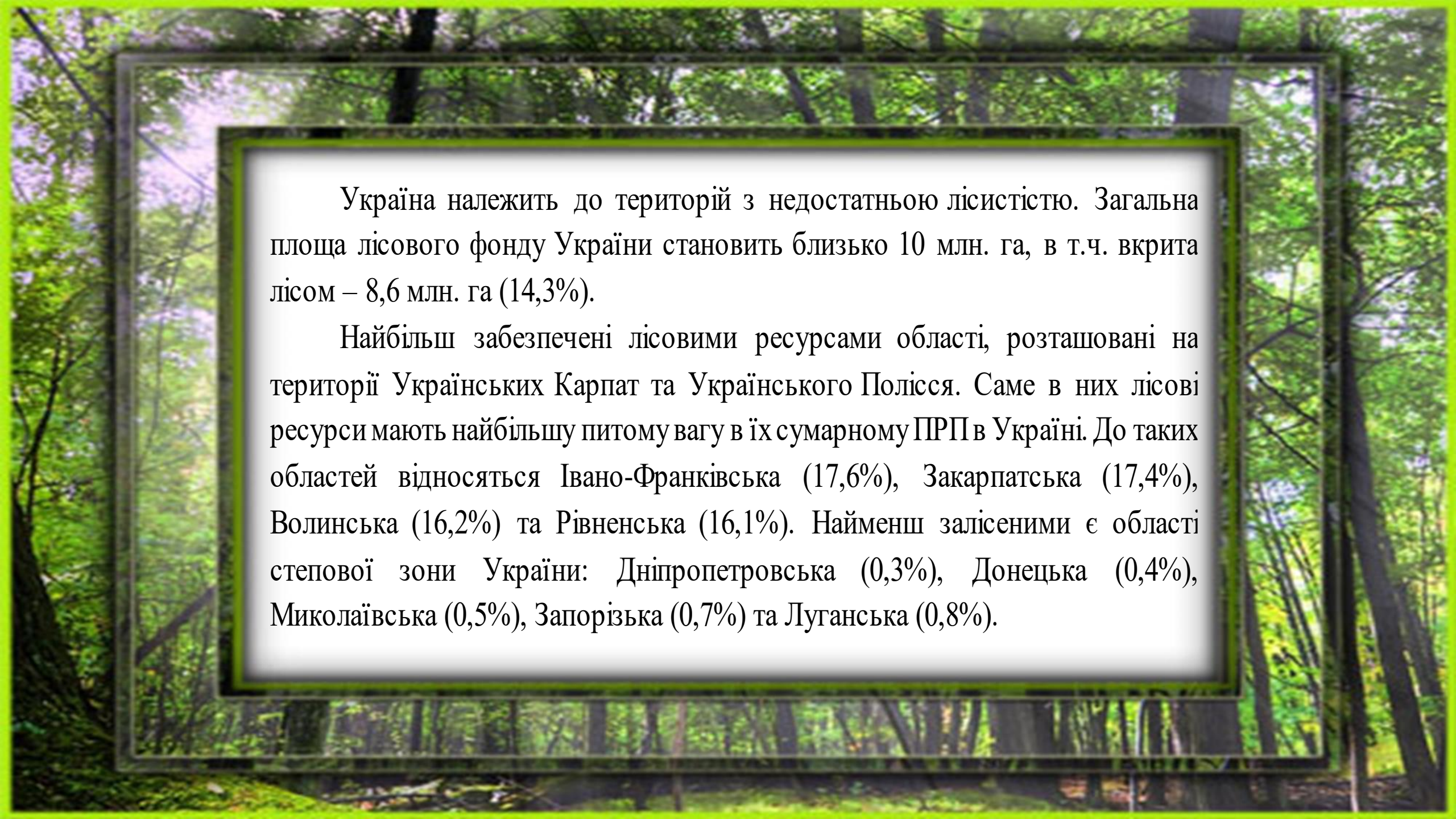
- ▶ Ліси називають "легенями" планети, вони відіграють величезну роль у житті всього людства:
- ▶ відновлюють кисень в атмосфері, зберігають ґрунтові води,
- ▶ запобігають руйнуванню ґрунту.
- ▶ Суцільна вирубка тропічних лісів Амазонії призводить до руйнування цих "легень".
- ▶ Збереження лісів необхідне насамперед для здоров'я людства.

Рослинні ресурси

- ▶ У поняття "лісові ресурси" входить не лише деревина, а й живиця, пробка, гриби, плоди, ягоди, горіхи, лікарські рослини, мисливські, промислові ресурси і т. ін., а також корисні властивості лісу (водоохоронні, кліматорегулюючі, протиерозійні, оздоровчі тощо).
- ▶ Деревну зелень хвойних порід використовують для виготовлення вітамінного борошна, хвойного екстракту, хвойної пасти та іншої продукції.
- ▶ Важливе економічне і соціальне значення мають ресурси недеревної рослинності та лісової фауни, з яких комплексні лісові підприємства виготовляють цінні харчові продукти.
- ▶ Світові лісові ресурси безжалісно вирубуються під ріллю і плантації, під будівництво, до того ж деревина широко використовується на дрова і деревообробну продукцію.
- ▶ У результаті знеліснення набуло загрозливих масштабів: загальна площа лісів у світі щорічно зменшується мінімум на 25 млн га.
- ▶ Останнім часом відбувається катастрофічно швидке зведення тропічних лісів.
- ▶ За останні 200 років площа лісів скоротилася мінімум удвічі; щороку знищується у середньому 125 тис. км² лісів, що дорівнює території таких країн, як Австрія і Швейцарія, разом узяті.

Рослинні ресурси

- ▶ Головними причинами знищення лісів є розширення сільськогосподарських угідь і використання деревини.
- ▶ Ліси також вирубуються під будівництво ліній електропередач і зв'язку.
- ▶ Крім країн, що розвиваються, у яких ліси вирубують задля використання деревини як палива і одержання орних земель, скорочуються і деградують від забруднення атмосфери і ґрунтів лісові масиви у високорозвинених країнах.
- ▶ Відбувається масове усихання верхівок дерев унаслідок їхнього ураження кислотними дощами, тому найбільш розвинуті і водночас малозабезпечені лісом країни вже впроваджують у життя програми щодо збереження і поліпшення лісових угідь.
- ▶ Так, у Японії і Австралії, а також у деяких західноєвропейських країнах площі під лісами залишаються стабільними, а виснаження деревостанів останніми роками не спостерігається.

Україна належить до територій з недостатньою лісистістю. Загальна площа лісового фонду України становить близько 10 млн. га, в т.ч. вкрита лісом – 8,6 млн. га (14,3%).

Найбільш забезпечені лісовими ресурсами області, розташовані на території Українських Карпат та Українського Полісся. Саме в них лісові ресурси мають найбільшу питому вагу в їх сумарному ПРП в Україні. До таких областей відносяться Івано-Франківська (17,6%), Закарпатська (17,4%), Волинська (16,2%) та Рівненська (16,1%). Найменш залісеними є області степової зони України: Дніпропетровська (0,3%), Донецька (0,4%), Миколаївська (0,5%), Запорізька (0,7%) та Луганська (0,8%).